Gemeente Gorinchem

Raadsvoorstel: Z/25/789296/D-971710
Onderwerp: **Zienswijze Begroting 2026 en Jaarrekening 2024 gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd**

Datum: 14 mei 2025
Portefeuillehouder: Eva Dansen
I&O: 5 juni 2025
B&A / Raadsvergadering:19 juni/ 10 juli 2025
Opsteller: Braanker, Theo den
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:

Zienswijze Begroting 2026 en Jaarrekening 2024 Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid en Jeugd.

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. Met bijgevoegde zienswijze (D-971544) te reageren op de Jaarstukken 2024 en de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd.
2. De teruggave vanuit de Dienst Gezondheid en Jeugd uit het voordelig resultaat van de jaarrekening 2024 van € 78.611 te verwerken via een begrotingswijziging in 2025.
3. De structurele gevolgen van de in de ontwerpbegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 genoemde meerkosten te verwerken in de Perspectiefnota 2026, zijnde:
   - De indexeringsbijdrage DG&J ad € 38.000 (N), de financiële gevolgen van de begrotingsvoorstellen ad € 90.702 (N) en
   - De indexeringsbijdrage SOJ ad € 457.000 (N) en de overige financiële gevolgen ad € 34.000 (V).

Aanleiding:

De Wet gemeenschappelijke regelingen gaat uit van een zienswijzeprocedure op de ontwerpbegroting, de jaarstukken en voorstellen resultaatbestemming van gemeenschappelijke regelingen, waaronder DG&J. In de financiële verordening is in artikel 26 aangegeven dat het college de raad een bundel van zienswijzen begroting, jaarstukken en resultaatbestemming voorlegt. De zienswijze is als bijlage bij dit raadsvoorstel opgenomen.

Beoogd effect:

Met dit voorstel bereiden wij uw raad een zienswijze voor en bieden wij inzicht in de begroting 2026 en de jaarstukken 2024 van de DG&J en de financiële gevolgen voor de gemeente Gorinchem.

Argumenten:

Jaarrekening Dienst Gezondheid en Jeugd 2024

<u>Onderdeel Volksgezondheid, Veilig Thuis, Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten</u>

1.1/2.1/3.1 de voorlopige jaarrekening 2024 (er wordt nog een accountantsverklaring gemist) sluit af met een als positief beoordeeld resultaat van 1,1 miljoen dat grotendeels wordt uitgekeerd aan de gemeenten en deels een resultaatbestemming heeft. Bij betreffende bestemming valt in de zienswijze wel een kanttekening te plaatsen.

De voorlopige jaarstukken 2024 geven voldoende inzicht in de gerealiseerde activiteiten en het resultaat. Wel vragen wij uw aandacht voor de resultaatbestemmingen. De Dienst heeft het voornemen om € 350.000,00 in te zetten ten behoeve van mentale gezondheid waarover wordt besloten in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 10 juli 2025. In geval er geen haalbaar voorstel op tafel ligt, is het advies om deze middelen terug te laten vloeien naar het rekeningresultaat 2024 en dus richting gemeenten en nader te bezien of betreffend budget (Samen voor Gezond) niet gehalveerd moet worden. Ook voor de vrijval reserve Leerdam en Zederik

past het beter om deze overblijvende middelen eerst toe te voegen aan het rekeningresultaat 2024 en daarna onderdeel te laten zijn van de besluitvorming over het rekeningresultaat 2024. Dan vindt er een meer integrale en zuivere afweging van de bestemming plaats en past dit ook veel beter binnen de spelregels van de BBV.

Tenslotte het advies om akkoord te gaan met, in ieder geval, het voorgenomen besluit om het resterende bedrag van 797.995,00 uit te keren aan de gemeenten.

De jaarstukken worden nog gecontroleerd door de accountant. Het advies is om hierover uw teleurstelling uit te spreken in de zienswijze brief, niet alleen omdat u hier meermalen op heeft aangedrongen, maar ook omdat het uw zienswijze zou kunnen beïnvloeden mocht er een aangepaste jaarrekening komen. Van de dienst horen wij graag welke stappen gezet worden om hier eens voorgoed een einde aan te maken.

Onderdeel Serviceorganisatie jeugd

1.2 De bijdrage 2024 SOJ in de concept jaarrekening ligt in lijn met onze gemeentelijke begroting

Op basis van eerdere prognoses bleek al dat er sprake zou zijn van een overschrijding van het budget ten opzichte van de primaire begroting 2024 gemeente Gorinchem. Bij de 1e begrotingswijziging 2024 van de DG&J is de begroting aangepast van € 11,2 miljoen naar een bedrag van € 11,9 miljoen. Op basis van een aantal mutaties in de mei- en septembercirculaire is er nog een bedrag bij gekomen van € 135K. Daarnaast heeft de gemeente Gorinchem een SPUK bijdrage bijzondere Jeugdzorguitgaven van € 389K ontvangen. In totaal was er dus voor 2024 een budget beschikbaar van € 12,4 miljoen. Op basis van de maandrapportage december 2024 van de SOJ leek de gemeentelijk bijdrage van de SOJ uit te komen op € 12,4 miljoen. Bij de jaarrekening 2024 bleken de kosten iets lager dan verwacht. Dit hangt mede samen met een teruggave in het kader van het woonplaatsbeginsel. Voor de gemeente Gorinchem blijkt dat de kosten bij de jaarrekening 2024 uitkomen op ad. € 12.1 miljoen.

Concept Begroting Dienst Gezondheid en Jeugd 2026

Onderdeel Volksgezondheid, Veilig Thuis, Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten

1.3/3.1 De financiële uitgangspunten zijn acceptabel met de kanttekening dat slechts summier ingegaan wordt op de eerdere verleende financiële bestuursopdracht

De voorstellen in de begroting 2026 leiden tot een ophoging van de gemeentelijke inwonerbijdrage aan DG&J. Desondanks wordt u geadviseerd akkoord te gaan met het financiële uitgangspunt, te weten de begroting 2025, de toegepaste indexeringen en de uitgaven die onontkoombaar zijn. Wel wordt de uitwerking gemist van de bestuursopdracht, waarin de DG&J inventariseert welke mogelijkheden er zijn om bij te dragen aan de financiële positie van gemeenten. In de begeleidende brief wordt slechts aangegeven dat de DG&J en gemeenten werken aan de bestuursopdracht. Een voortgangsbericht hierover zou op haar plaats zijn, temeer omdat u hier vorig kalenderjaar ook al aandacht voor heeft gevraagd.

1.4 Een incidentele formatie uitbreiding van 4,5 fte bij Veilig Thuis lijkt onvermijdelijk

Net als vorig jaar is er sprake van een forse toename in het aantal meldingen (autonome groei). Deze toename maakte dat Veilig Thuis vorig jaar extra formatie vroeg om binnen de gestelde wettelijke termijnen van afhandeling te blijven. Zij gaven aan in 2025 7,25 fte extra formatie nodig te hebben. Op basis van alle ingediende zienswijzen in de regio Zuid-Holland Zuid is vorig jaar besloten door het Algemeen Bestuurd dat Veilig Thuis incidenteel 4,5 fte extra formatie kreeg.
Hoewel er hard gewerkt wordt aan maatregelen die moeten zorgen voor een begroting die past bij de wettelijke taken vraagt Veilig Thuis om ook in 2026 deze incidentele formatie uitbreiding toe te kennen.
Hiervoor is regionaal een aanvullende inwonerbijdrage van € 421.302 nodig is (aandeel Gorinchem is € 39K)
Gezien de prangende situatie op dit moment bij Veilig Thuis adviseren we u hiermee in te stemmen.
Wel is het bijzonder dat Veilig Thuis deze bijdrage niet apart benoemd bij de afzonderlijke bestuursvoorstellen, terwijl het hier om een incidentele bijdrage gaat.

1.5 Een kritische blik op ontwikkelingen Veilig Thuis is wenselijk

Na het vaststellen van de 4,5 fte formatie uitbreiding bij Veilig Thuis in plaats van de gevraagde 7,25 fte heeft Veilig Thuis (in samenwerking met het regionaal programmateam Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming) een verrijkte impactanalyse geschreven. Deze analyse bevat mogelijke maatregelen om de komende jaren toe te groeien naar een begroting passend bij de beschikbare formatie, waarbij voldaan kan worden aan de wettelijke termijnen.
Omdat het Algemeen Bestuur met het vaststellen van de Kadernota 2026 heeft besloten dat voor 2026 de nullijn (begroting 2025 inclusief indexering) geldt, is de druk om scherpe keuzes te maken gestegen. Eén van de maatregelen die in de impactanalyse geschetst wordt, is het versneld overdragen van casussen naar de lokale teams. Veilig Thuis geeft hierbij terecht aan dat dit inspanning vraagt van zowel Veilig Thuis én van gemeenten en hun Lokaal Team. Veilig Thuis geeft aan dat dit in 2025 verder wordt uitgewerkt.

We waarderen het feit dat Veilig Thuis actief op zoek is gegaan naar mogelijkheden om de samenwerking met het lokale veld efficiënter in te richten. Tegelijkertijd vinden we zorgvuldigheid hierin belangrijk. De komende jaren gaat er niet alleen op dit vlak, maar binnen het gehele sociale domein, veel meer gevraagd worden van onze Lokale Teams. Het is wenselijk dat Veilig Thuis dit samen met de gemeenten en de lokale teams oppakt en door ontwikkelt. Deze ontwikkeling moet goed monitort worden en problemen moeten tijdig aankaart worden. Het zicht op veiligheid van deze meest kwetsbare gezinnen moet te allen tijde gewaarborgd blijven en mag niet enkel verschoven worden van de ene organisatie naar de andere.

1.6 *De begroting geeft nog geen inzage in de financiële consequenties van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming*
Eén van de centrale onderdelen van het landelijk en regionaal programma Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming is de ontwikkeling van Regionale Veiligheidsteams (RVT's). Veilig Thuis maakt onderdeel uit van een RVT. Zij geven in hun begroting aan dat, afhankelijke van landelijke besluitvorming, in 2026 een start maakt met de vorming van een RVT. Tegelijkertijd is daar in de begroting geen financiële post voor opgenomen. Ook in de voorjaarsnota van het Rijk zijn helaas, vanaf 2026, geen transitie middelen opgenomen voor de transitie van het Toekomstscenario. Daarnaast heeft het Landelijk Netwerk Veilig Thuis zich teruggetrokken van de landelijke overlegtafels rondom het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Hoewel Veilig Thuis deze terugtrekkende beweging regionaal niet heeft gezet, is het wenselijk dat zij de gemeenten hierover actief blijven informeren. Niet alleen inhoudelijk maar ook welke mogelijke financiële gevolgen dit met zich meebrengt voor de regio Zuid-Holland Zuid.

1.7 Er is afdoende aangetoond dat het aantal meldingen OGGZ en de complexiteit van de problematiek substantieel is toegenomen en mogelijk in de toekomst nog zal toenemen.
Wij adviseren u daarom in te stemmen met het incidenteel financieren van 1 fte ten behoeve van het meldpunt Zorg en Overlast voor het jaar 2026. Het is van belang om verder te werken aan een basispakket voor OGGZ in combinatie met een af te nemen pluspakket. Nadat er een verrijking heeft plaatsgevonden op de impact analyse zal er een nadere uitwerking volgen.

1.8 Met de begroting 2026 wordt specifiek een drietal voorstellen aan u gedaan waarmee kan worden ingestemd
<u>Bestuurlijke opdracht Leerplicht</u>
Geadviseerd wordt om met de geschetste lijn rond Leerplicht akkoord te gaan vanwege de nauwe betrokkenheid van gemeenten op het proces en de uitkomsten. Eens met het terugbrengen van de formatie naar 15,5 FTE. Deze formatie kan als toereikend worden gezien om in nauw overleg met het onderwijs en andere partners te komen tot een optimalisatie van leerplichttaken. In de onderliggende notitie (bestuursopdracht LVS) wordt gesproken over een meer subregionale aanpak. Dat kan ondersteund worden, zeker ook omdat Gorinchem grenst en samenwerkt met gemeenten waar Leerplicht anders is georganiseerd.

<u>Suïcidepreventie</u>
Het advies is om akkoord te gaan met de wijze waarop deze taak wordt belegd bij de dienst en de overheveling van bijbehorende gemeentelijke middelen die van het rijk worden ontvangen. Wel vinden wij dat

het budgettair neutraal verwerkt moeten worden in de begroting van de Dienst, zodat het geen onverwachte meerkosten voor gemeenten gaat opleveren.

Privacy officer
Vanwege de wettelijke taak, wordt u geadviseerd akkoord te gaan met een extra aanvullende bijdrage van structureel € 115.000,00.

Tenslotte is de vraag om z.s.m. een plan van aanpak op te stellen rond de psychosociale hulpverlening aan Oekraïners, omdat De Dienst schrijft (bladzijde 36) dat de bekostigingsregeling eindigt in 2025 en er een vraagstuk rond de continuering/frictiekosten ontstaat.

Onderdeel Service Organisatie Jeugd

1.9 We kunnen ons vinden in de door de SOJ voorgestelde ontwerpbegroting 2026

De financiële raming van de jeugdhulpuitgaven 2026-2029 is gebaseerd op de prognose (januari 2025) van de kosten per gemeente voor het jaar 2025. Deze verwachte uitgaven worden geïndexeerd naar het prijsniveau 2026. Vanuit het oogpunt van evenwichtig begrotingsbeleid is er door de Dienst voor gekozen zowel geen groei als geen besparingen op te nemen ten opzichte van deze prognose. De wens om meer realistisch te begroten aan de voorkant is uitgesproken door u als raad en ook door de dienst omarmd.

De gevraagde bijdrage voor de gemeente Gorinchem bedraagt € 13 miljoen. Dat is wederom hoger (zo'n 500K) dan voorgaande jaren. Het grootste deel van deze ophoging komt echter door indexering, samen met (boven) regionale en landelijke afspraken en ontwikkelingen waar we als individuele gemeenten geen grip op hebben. Zie ook paragraaf financiën en risico's. De bijdrage lijkt hiermee realistisch.

Met zowel de lokale plan van aanpak Hervormingsagenda als het regionale verbeterprogramma Betaalbare en Beschikbare jeugdhulp proberen we deze kosten (op de langere termijn) terug te dringen en te komen tot een kwalitatief en financieel houdbaar jeugdzorgstelsel. Daarnaast zetten we in Gorinchem in op het creëren van een stevige sociale basis, met onder andere de inzet van preventieve voorzieningen, het Pedagogisch Educatief Ecosysteem en Preventie met Gezag etc.) Als de basis goed is, kan erger voorkomen worden en kan er tevens ruimte zijn voor de meest kwetsbare inwoners.

Risico's:

Risicoparagraaf
Zowel in de jaarrekening als de begroting van de DG&J is vastgelegd hoe risico's binnen de Dienst Gezondheid en Jeugd worden geïnventariseerd, waar nodig gekwantificeerd, gekwalificeerd en beheerst. Daarmee geeft de Dienst aan dat de risico's op een goede manier te ondervangen zijn.
Tijdens de I&O van 5 juni krijgt u een risicomatrix ter bespreking voorgelegd. Het doel hiervan is om een meer gedeeld beeld van het college en de raad te krijgen over de bestuurlijke en financiële risico*s gemeenschappelijke regelingen en hoe hiermee om te gaan.

Veilig Thuis
Gemeenten en Veilig Thuis werken hard aan de maatregelen opgenomen in de impactanalyse. De haalbaarheid ervan is echter niet in alle gevallen maakbaar.

Risico's Service Organisatie Jeugd
Omdat we binnen Jeugdzorg te maken hebben met een zorgplicht (de geleverde zorg moet betaald worden), valt niet op voorhand met zekerheid aan te geven of deze verwachte begroting voldoende zal zijn. We voorzien een aantal risico factoren die maken dat de kans aanwezig is dat we bij de jaarrekening 2026 moeten constateren dat de begroting toch niet voldoende was. Daarnaast spelen er bovenregionale en landelijke ontwikkelingen waar we als individuele gemeente geen grip hebben.

We constateren de volgende onzekere factoren:

- De Serviceorganisatie Jeugdhulp (SOJ) heeft geen eigen financiële reserve (weerstandsvermogen). Financiële tegenvallers of meevallers komen ten laste of ten gunste van de gemeente.
- Vanaf 2026 worden de rijksbijdragen flink verlaagd. Als kosten niet dalen, ontstaat een groot financieel gat.
- Hoge inflatie kan zorgen voor hogere kosten doordat tarieven worden aangepast.
- Ongeveer 65% van het toegekende PGB budget wordt daadwerkelijk besteed. Declaraties over oude jaren (2020–2023) kunnen nog voor € 14,6 miljoen ingediend worden. Verwachting is dat dit slechts beperkt gebeurt.
- Twee aanbieders van gesloten jeugdhulp in Zuid-Holland hebben financiële problemen. Continuïteitsplannen zijn gemaakt; kosten zijn ongeveer € 23 miljoen. Rijk verstrekt geld (SPUK-middelen) om dit op te vangen. Regio verwacht nu geen extra kosten, maar dat is nog niet zeker.
- Tarieven gesloten jeugdzorg zijn recent verhoogd. Impact is verwerkt in begroting 2026, nog niet in die van 2025. Kosten hangen af van het aantal jongeren in gesloten jeugdhulp, dat momenteel laag is.
- Jeugdbescherming West heeft financiële problemen. Minder jeugdbeschermingsmaatregelen leidt tot minder inkomsten. Mogelijk moeten regio's financieel bijspringen. Risico: tussen € 0,2 en € 0,5 miljoen.
- We streven naar meer kleine woonvoorzieningen. Kleine woonvormen zijn financieel kwetsbaar. Mogelijk moeten er extra vergoedingen of steunmaatregelen komen om aanbod op peil te houden.
- Eén jeugdige in zware en dure zorg kan al zwaar op de begroting drukken.

Accountantscontrole
De jaarstukken worden nog door de accountant gecontroleerd. Uit deze controle kunnen wijzigingen naar voren komen waardoor de jaarstukken mogelijk nog moeten worden aangepast.

Financiën:

Jaarrekening 2024 DG&J

Onderdeel Volksgezondheid, Veilig Thuis, Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten
De DG&J sluit het jaar 2024 af met een voordelig resultaat van € 1,147.995. Het Algemeen Bestuur heeft het voornemen om € 350.000 van het resultaat in te zetten ten behoeve van mentale gezondheid. Voor het resterende bedrag ter hoogte van € 797.995, wordt voorgesteld dit uit te keren aan de deelnemende gemeenten. Voor Gorinchem gaat het om een bedrag van € 78.611.

Veilig Thuis
Het gevraagde budget voor Veilig Thuis inclusief de incidentele uitbreiding leidt tot een hogere gemeentelijke bijdrage van € 39.000.

Onderdeel Service Organisatie Jeugd
Bij de 1e begrotingswijziging 2024 is de primaire begroting van de gemeente Gorinchem aangepast naar een bedrag van € 11,9 miljoen. Op basis van een aantal mutaties in de mei- en septembercirculaire is er nog een bedrag bij gekomen van € 135K. Daarnaast heeft de gemeente Gorinchem een SPUK bijdrage bijzondere Jeugdzorguitgaven van € 389K ontvangen. In totaal was er dus voor 2024 een budget beschikbaar van € 12,4 miljoen. Voor de gemeente Gorinchem blijkt dat de kosten bij de jaarrekening 2024 uitkomen op ad. € 12,1 miljoen. Daarmee blijven we binnen ons beschikbare budget.

Begroting 2026-2029 DG&J

Onderdeel Volksgezondheid, Veilig Thuis, Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten
Het AB heeft besloten de begroting 2025 plus indexatie, met uitzondering van het jeugdhulpbudget, als kader

voor de begroting 2026 te gebruiken (nullijn). De voorstellen in de begroting 2026 leiden tot een ophoging van de gemeentelijke inwonerbijdrage aan DG&J .tot een bedrag van € 51.702. Vanwege de nullijn en het forse aantal toegenomen meldingen, is er wel een taakstelling in de begroting verwerkt van 8% voor de onderdelen LVS, GGD en Veilig Thuis.

Onderdeel Service Organisatie Jeugd

De financiële raming van de jeugdhulpuitgaven 2026-2029 is gebaseerd op de prognose (januari 2025) van de kosten per gemeente voor het jaar 2025. Deze uitgaven worden geïndexeerd naar het prijsniveau 2026.
De tarieven voor jeugdhulp moeten wettelijk toereikend geïndexeerd worden. De VNG adviseert gemeenten hierin volgens een vastgestelde methodiek. Deze advisering wordt gevolgd en is contractueel vastgelegd.
Voor 2025 is dit als uitgangspunt genomen (4,63%). Voor 2026 is nog geen indexcijfer beschikbaar. Bij de indexatie in de primaire begroting wordt voor de indexatie 2026 de indexatie uit de kaderbrief gehanteerd. Dit is 3,40% voor de looncomponent (weging 90%) en 2,20% voor de overige kosten (weging 10%).
Voor de gemeenten Gorinchem wordt een bijdrage gevraagd van € 13 miljoen. Dit is een stijging van ongeveer € 400.000 ten opzichte van de huidige gemeentelijke begroting, € 12,6 miljoen. In onderstaand schema kun u de verdeling van de ophoging van het budget zien. De meerkosten zullen we verwerken in de Perspectiefnota 2026 -2029.

	Gorinchem
Gemeentelijke bijdragen 2026 laatste meerjarenperspectief	**12.578**
Indexatie 2026 en tariefsverhogingen	457
Niet verwerken besparingen gemeenten vorige primaire begroting	-
Extra kosten jeugdhulp voorziening "De Break"	42
Vrijval oude jaren en renteopbrengsten niet opgenomen in laatste meerjarenpersectief	-107
Per saldo groei jeugdhulpgebruik	31
Gemeentelijke bijdragen concept begroting 2026	***13.001***

Participatie:

Niet van toepassing

Communicatie:

De definitieve zienswijze wordt namens het college en de raad aan het bestuur van de gemeenschappelijke regeling aangeboden.

Duurzaamheid:

Niet van toepassing

Vervolgproces:

- Na uw raadsbesluit op 10 juli aanstaande, zullen het dagelijks bestuur per brief geïnformeerd worden over de zienswijze..
- De nog niet ontvangen controleverklaringen van de gemeenschappelijke regelingen worden op de lijst van ingekomen stukken geplaatst.

Bijlagen:

- Brief Zienswijze begroting 2026 GR DG&J
- Begroting 2026 GR DG&J
- Adviesnota suïcidepreventie inclusief bijlagen
- Voorstel Privacy Officer
- Zienswijzebrief Jaarstukken 2024
- Jaarstukken 2024
- Adviesnota Mentale Gezondheid inclusief bijlagen
- Concept Zienswijzebrief

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 14 mei 2025,
Gelet op de wettelijke bepalingen,

Besluit:

1. Met bijgevoegde zienswijze (D-971544) te reageren op de Jaarstukken 2024 en de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd.
2. De teruggave vanuit de Dienst Gezondheid en Jeugd uit het voordelig resultaat van de jaarrekening 2024 van € 78.611 te verwerken via een begrotingswijziging in 2025.
3. De structurele gevolgen van de in de ontwerpbegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 genoemde meerkosten te verwerken in de Perspectiefnota 2026, zijnde:
   - De indexeringsbijdrage DG&J ad € 38.000 (N), de financiële gevolgen van de begrotingsvoorstellen ad € 90.702 (N) en
   - De indexeringsbijdrage SOJ ad € 457.000 (N) en de overige financiële gevolgen ad € 34.000 (V).

Aldus besloten in de raadsvergadering van 10 juli 2025

Griffier, Voorzitter,